

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะออกไปมีบทบาทในการขึ้นนำสังคมและประเทศชาติ เพื่อให้ทันสนองตอบความต้องการกำลังคนในระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมุ่งพัฒนาและขยายโอกาสทางการศึกษาให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์รวมความเป็นเลิศทางวิชาการ

จากรายงานประจำปี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2539, หน้า 15) รายงานว่าการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์รวมความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นนโยบายหลักสำคัญของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติมาโดยตลอด เพื่อพัฒนาให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง อำนวยประโยชน์แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติส่วนรวมได้สูงสุด บุคลากรนับเป็นทรัพยากรสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยบรรลุตามเป้าหมาย และนโยบายที่กำหนดไว้ ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มี 6 สำนัก 3 สถาบัน 16 คณะ 108 ภาควิชา และ 1 บัณฑิตวิทยาลัย มีบุคลากรรวมทั้งสิ้น 10,006 คน เป็นอาจารย์ 1,849 คน ผู้ช่วยวิชาการ 1,818 คน อธิการ 2,313 คน ลูกจ้างประจำ 2,089 คน ลูกจ้างชั่วคราว 1,937 คน

คุณภาพของบุคลากรเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินงาน มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดนโยบายให้มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างและรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพให้คงอยู่ในระบบการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพการเรียนการสอน และคุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตสู่สังคม คุณวุฒิอาจารย์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ใช้บ่งชี้คุณภาพการศึกษาได้เช่นกัน ปัจจุบันอาจารย์มีสัดส่วนคุณวุฒิสรุบได้ดังนี้.-

	เอก	โท	ตรี
เกณฑ์มาตรฐานทบวงมหาวิทยาลัย (แผนฯ 7)	3.0	6.0	1.0
ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	3.2	5.1	1.7

และจากรายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระยะเวลาที่ 7 (พ.ศ.2535-2539, 2538 หน้า 94) ได้สรุปปัญหาที่สำคัญที่พบเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิต ซึ่งเป็นปัญหาด้านอาจารย์และบุคลากรด้านสนับสนุนวิชาการ พบว่า

1. อาจารย์ผู้สอนบางคนขาดคุณธรรม และการเป็นตัวอย่างที่ดี
2. อาจารย์ไม่พอ และบางส่วนไม่มีคุณภาพ
3. อาจารย์ผู้สอนบางส่วนที่จบใหม่ไม่มีประสบการณ์ด้านการสอน และการปฏิบัติงานรู้แต่ขาดทฤษฎี
4. บางภาควิชามีคณาจารย์และจำนวนมีสัดส่วนไม่พอเหมาะกับภาระงาน
5. อาจารย์ผู้สอนเน้นให้นักศึกษาทำคะแนนให้ดีที่สุด และแข่งขันกันมาก ทำให้นักศึกษามุ่งเอาตัวรอด
6. อาจารย์ผู้สอนขาดการพัฒนาให้ทันกับเทคโนโลยี และวิชาการใหม่ ๆ ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน
7. อาจารย์ผู้สอนมาจากต่างสถาบัน ต่างประสบการณ์ จะทำตามความสามารถและความคิดของตนเอง ไม่เป็นไปตามแนวทางและมาตรฐานเดิม มาตรฐานเดิมจึงถูกละเลย
8. ผู้บริหารด้านวิชาการ โดยเฉพาะคณบดี และหัวหน้าภาควิชา ส่วนใหญ่ที่ มาจากการเลือกตั้ง ขาดความรับผิดชอบในทางที่ถูกต้อง

จากปัญหาดังกล่าว การดำเนินการตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของอาจารย์เป็นสำคัญ เนื่องจากอาจารย์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดส่วนหนึ่ง ที่จะทำให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมีคุณภาพ ดังจะเห็นได้ชัดเจนจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544, หน้า 36 - 37) ซึ่งมุ่งปฏิรูประบบการผลิตและการพัฒนาครูอาจารย์ โดยเน้นยกระดับมาตรฐานการศึกษา และคุณภาพของอาจารย์เป็นสำคัญ และสอดคล้องกับนโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2539 ของทบวงมหาวิทยาลัยที่ได้กำหนด หลักการและแนวปฏิบัติในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีการพัฒนา คณาจารย์และบุคลากรในสถาบันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการพัฒนาเทคนิคการสอนและ สื่อการศึกษา

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพของมหาวิทยาลัย เห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้ ประกอบกับยังมีได้มีการศึกษาถึงความต้องการในการพัฒนาคุณภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มาก่อน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสำคัญ เพื่อเป็นการหาแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพ และการวางแผนงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีต่อการดำเนินการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพใน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ขอบเขตการศึกษา

1. ด้านเนื้อหา ศึกษาความต้องการของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2 ด้าน คือ.-
 - 1.1 ด้านการสอน
 - 1.2 ด้านการวิจัย
2. ด้านประชากร คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 1,849 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาคุณภาพ หมายถึง กระบวนการหรือการดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ที่ จะช่วยพัฒนาคุณภาพให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ เทคนิค วิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพ และศักยภาพของอาจารย์ในการปฏิบัติภารกิจให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่ และบทบาทของอาจารย์ที่จะส่งผลให้การดำเนินงานของ มหาวิทยาลัย บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และปณิธานของมหาวิทยาลัย ได้อย่างดียิ่ง ๆ ขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ผลจากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย หรือวางแผน ในการพัฒนาคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. นำผลจากการศึกษาไปหาวิธีการปรับปรุงการบริหารงานพัฒนาคณาจารย์ ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อไปได้ดียิ่ง ๆ ขึ้น